

Onderwijsbehoeften nieuwkomersleerlingen groep 1-8

Onderwijs aan nieuwkomers vraagt om te voorzien in onderwijsbehoeften die passen bij de ontwikkeling van het leren van een nieuwe taal en het nieuw zijn in een groep/school in een wellicht nog onbekend land. Welke dit zijn lees je in dit overzicht.

Hieronder een opsomming van onderwijsbehoeften die in het algemeen gelden voor kinderen die een nieuwe taal leren (nieuwkomersleerlingen). De onderwijsbehoeften zijn verdeeld in de leerkracht, de medeleerling, de (speel)leeromgeving, de instructie en de opdrachten die een nieuwkomersleerling nodig heeft. De genoemde onderwijsbehoeften zijn passend bij nieuwkomersleerling(en) in een taalschool/-klas en/of in een reguliere school/klas, totdat de leerling in zijn ontwikkeling van de nieuwe taal de doorgroefase van het meerjarenmodel in drie fasen (L.P.T.N. & Kootstra, 2017) heeft doorlopen.

Hoe te gebruiken?

De onderwijsbehoeften kunnen jou, als leerkracht ondersteunen bij het vormgeven van onderwijs aan nieuwkomers. Zo kun je het gebruiken bij het opstellen van (groeps)plannen. Welke onderwijsbehoeften van toepassing zijn zal per leerling verschillen. Let op: de lijst is niet volledig. Het is uiteraard mogelijk dat een

desbetreffende leerling nog andere onderwijsbehoeften heeft dan hier vermeld.

Waarschijnlijk zul je ontdekken dat je al voorziet in bepaalde onderwijsbehoeften, omdat ze gelijk zijn aan die van andere leerlingen uit de groep. Wellicht zul je bij andere onderwijsbehoeften ontdekken dat je jezelf daarin kunt ontwikkelen. Kijk dan wie jou daarbij kan ondersteunen of hoe je aan deze informatie/kennis kunt komen.

Zie ook de website van het LOWAN-PO.

Een aanbeveling is om dit overzicht ook te gebruiken bij het plannen van doelen met de LOWAN-ontwikkellijnen kleuters en de LOWAN-leerlijnen 3-8. Het wordt dan duidelijk in welke onderwijsbehoeften moet worden voorzien bij de verschillende ontwikkeldoelen en aanbodsdoelen. Vervolgens pas je daar de ondersteuning op aan.

Een voorbeeld:

Het mondelinge taalvaardigheidsdoel:
... doet verbaal/non-verbaal actief mee aan gesprekken in kleine en of grote groepen (en neemt initiatief in situaties waarin hij zich veilig voelt).

Dan zijn de onderwijsbehoeften van de nieuwkomer: een leerkracht die...

- uitlokt tot mondelinge taal gebruik (in welke vorm dan ook, eerst misschien zelf in de thuistaal);

De onderwijsbehoeften

Een nieuwkomersleerling heeft een leerkracht nodig die...

- kennis heeft over het leren van een nieuwe taal, de inzet van de thuistaal en de verschillende culturele achtergronden;
- contact maakt en een relatie opbouwt met de leerling en veiligheid biedt;
- ondersteunt in het contact leggen/samenwerken/ communiceren met medeleerlingen;
- feedback consequent en direct volgend op gedrag geeft (op proces/inzet/succes);
- de overgangen tussen de activiteiten structureert;
- de vrije situaties voor-structureert (en voor- en nabespreekt);
- de afspraken en regels die gelden in de groep nadrukkelijk uitlegt en inoefent. Deze met de groep naleeft;
- in correcte volledige zinnen tegen de leerling spreekt;
- in een rustig tempo spreekt;
- de lastige woorden in een zin benadrukt en herhaalt;
- in de communicatie (in de eerste fase) de nadruk legt op functioneel taalgebruik en niet op correct;
- zijn/haar taal ondersteunt met mimiek en gebaren;
- zijn/ haar taal ondersteunt middels tekenen (processen, verbanden, etc.) op het bord tijdens de les, instructie en/of in gesprek;
- de taal van de leerling onnadrukkelijk verbetert en/of paraphraseert
- voordoet en zijn handelingen ondertitelt met taal;
- gesproken (instructie) en geschreven (teksten) ondersteunt met visuele of concrete materialen;
- gesproken en geschreven taal scaffoldt (in steigers zet);
- uitlokt tot mondelinge taal gebruik (in welke vorm dan ook, eerst misschien zelf in de thuistaal);
- responsief is (knikt, lacht, aanmoedigt, etc.);
- de leerling stimuleert en ondersteunt in het productieve taalgebruik (in gesprekken);
- de leerling ondersteunt in contacten met andere leerlingen;
- de leerling zelfvertrouwen geeft waardoor de leerling durft te spreken (thuistaal of nieuwe taal);
- waar nodig een vertaalapp inzet of een medeleerling die dezelfde taal spreekt;
- realiseert zich dat de nieuwkomersleerling kennis heeft in zijn thuistaal;
- denkhandelingen verwoordt of modelt;
- checkt of de leerling de instructie, de les, de activiteit kan volgen of dat een herhaling of een aanpassing nodig is;
- aansluit bij de zone van de naaste ontwikkeling;
- hoge verwachtingen heeft.

'Een aanbeveling is om dit overzicht ook te gebruiken bij het plannen van doelen met de LOWAN-ontwikkellijnen kleuters en de LOWAN-leerlijnen 3-8.'

Een nieuwkomersleerling heeft een medeleerling nodig die ...

- hem/ haar opnemen in de groep: samenspelen, samenwerken, buitenspel, vrije situaties;
- de thuistaal en cultuur van de leerling erkennen;
- eventueel dezelfde thuistaal spreekt. Zodat deze taal als middel kan worden ingezet om te komen tot begrip;
- voor kan doen (gedragsverwachtingen, uitvoeren instructies, het goede voorbeeld geeft, ...);
- samenwerkt met de leerling/ maatje is;
- accepteert dat het Nederlands lastig kan zijn, maar weet dat de kennis er wel is in de thuistaal.

Een nieuwkomersleerling heeft een instructie nodig die ...

- visueel ondersteund wordt (afbeeldingen, gebaren, concreet materiaal);
- dezelfde opbouw structuur geeft en waarbij het doel duidelijk is (bijvoorbeeld: EDI);
- stapsgewijs wordt aangeboden, waarbij nadien gecheckt worden op begrip en eventueel een stapje terug wordt gedaan om tot begrip te komen;
- ruimte voor de thuistaal bevat (als middel ter verduidelijking of om voorkennis op te halen);
- waarbij de leraar voordoeft en hardop denkt;
- die verkort is (doelen, kernpunten en oplossingsstrategieën kort bespreken waarna de leerling zelfstandig aan het werk kan) of verlengd wordt (activeren basisvaardigheden, begeleidt

inoefening, ondersteuning bij het toepassen van de strategie en stimuleren tot het bedenken van eigen voorbeelden).

Een nieuwkomersleerling heeft opdrachten nodig die ...

- aansluiten bij het ontwikkelingsniveau van de leerling, ook al is dat (tijdelijk) een ander niveau dan dat van de leeftijdsgenoten;
- zelfstandig werkopdrachten op eigen niveau, die ook werkelijk zelfstandig gemaakt kunnen worden;
- een beroep op de kennis in de thuistaal;
- waarbij de voorkennis in de thuistaal wordt geactiveerd.

Bronnen:

[hgWINpassendonderwijs – Handelingsgericht werken in passend onderwijs](#)

Taallectoren, L.P.T.N., & Kootstra, G.J. (2017). Ruimte voor nieuwe talenten. Keuzes rond nieuwkomers op de basisschool.